

Türkçe Eğitimi Açısından Celal Nuri İleri'nin "Yeni Alfabe ve İmla Dersleri" Adlı Eseri *

*Salim PİLAV***
*Sevinç İNAÇ****

Öz

Bu araştırma ile Celal Nuri İleri'nin *Yeni Alfabe ve İmla Dersleri*¹ adlı eserinin ilk okuma ve yazma açısından durumunun tespit edilmesi, eserde kullanılan öğretim ilke, yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi ve dil bilgisi öğretimi açısından durumunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Veriler doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde nitel analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Celal Nuri İleri'nin söz konusu eseri incelendiğinde Latin harflerini tanıtmak ve öğretmek amacıyla kaleme alındığı, aynı zamanda Türkçe eğitimi açısından önemli olan dört temel dil becerisinden okuma ve yazma becerilerine ağırlık verildiği görülmüştür. Eser, Türkçe özel öğretim yöntemlerine göre değerlendirildiğinde ise eserde bütünlük, hayatilik, bilinenden bilinmeyene, hedef kitleye görelilik olmak üzere dört ilke; anlatma ve gösterip yaptırma olmak üzere iki yöntem; soru-cevap, analiz-sentez, tamamlayıcı görev, özetleme, tekrar çalışması, ilgi kurma, anlamlandırarak kodlayarak öğrenme olmak üzere yedi teknik tespit edilmiştir. Eserin içerisinden bu ilke, yöntem ve tekniklere uygun örnekler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlkokuma ve yazma öğretimi, Türkçe öğretimi

Examining the "New Alphabet and Spelling Lessons" of Celal Nuri İleri from the Perspective of Turkish Education

Abstract

In this research, it is aimed to determine the status of Celal Nuri İleri's work *New Alphabet and Spelling Lessons* in terms of primary reading and writing, to identify the teaching principles, methods and techniques used in the work and to determine its status in terms of grammar teaching. Data were collected by document analysis method. Content analysis, one of the qualitative analysis techniques, was used to evaluate the data. When Celal Nuri İleri's work is examined, it is seen that it was written in order to introduce and teach the Latin letters and at the same time, reading and writing skills were emphasized among the four basic language skills that are important for Turkish education. When the work is evaluated according to the special teaching methods in Turkish, four principles such as; integrity, vitality, from known to unknown, and relevance to target audience; two methods such as; narrating and demonstrating; and seven techniques such as; question-answer, analysis-synthesis, complementary task, summarizing, repetition, establishing relation, meaning-coded learning, were identified. Examples of these principles, methods and techniques are given from the work.

Keywords: Primary reading and writing teaching, Turkish teaching

* Bu makale, danışmanlığını Doç. Dr. Salim Pilav'ın yaptığı "Celal Nuri İleri'nin 'Yeni Alfabe ve İmla Dersleri' Adlı Eseri" başlıklı Yüksek Lisans Tezi (Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale) esas alınarak hazırlanmıştır.

** Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Kırıkkale, splav@kku.edu.tr, ORCID:0000-0001-5141-6282

*** Usta Öğretici, Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Kırıkkale, sevinc-@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-0187-4458

¹ İleri, Celal Nuri (1928). Yeni Alfabe ve İmlâ Dersleri, Semih Lütfü Suhulet Kütüphanesi, İstanbul. (1928 yılında Harf inkılabından önce yeni imlâ ile basılan bir eserdir.)

Giriş

İlk okuma ve yazma öğretiminin niteliklerine geçmeden önce konumuzun kapsamını oluşturan “ilk okuma ve yazma” sözcük grubuna değinmek gerekir. Bu sözcük grubunun “ilk okuma yazma”, “ilk okuma ve yazma”, “ilk okuma-yazma”, “ilkokuma yazma” gibi çeşitli yazım şekilleri bulunmaktadır. “ilkokuma” birleşik sözcüğü farklı bir kavramı karşılamaktadır. Sözcüğün çağrıştırdığı kavramda, herhangi bir metnin ilk kez okunması anlamı yoktur. İlkokuma, okuma bilmeyen bireye, ilk kez okuma becerisi kazandırma etkinliğidir (Şahbaz, 2005: 8). Çalışmamızda ise 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (s.10-11) belirtilen “ilk okuma” biçimi tercih edilmiştir.

Cumhuriyet’in ilan edilmesiyle birlikte pek çok alanda değişikliklerin olduğu bilinmektedir. Her alanda olduğu gibi eğitim öğretim alanında da birtakım yeni düşüncelere yer verilmeye başlanmıştır. Cumhuriyet ile eğitimin başlıca amacını “ilköğretimi bütün millete yaymak” düşüncesi oluşturmaktadır. Bu yüzden okuma yazma öğretimi mühim konulardan biri hâline gelmiştir (Göğüş, 1989: 140).

Cumhuriyet’in ilk yıllarını kapsayan 1923-1928 dönemindeki ilkokuma ve yazmaya yönelik kitaplar incelenmiş ancak Celal Nuri İleri’nin *Yeni Alfabe ve İmla Dersleri* hakkında herhangi bir incelemeye rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın konusunu oluşturan bu eser incelemeye layık görülmüştür. Eserin genelde dil öğretimi özelde ise Türkçe öğretimi ve alfabe öğretimi açısından özelliklerinin ne olduğunu bilmek bugünkü Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe eğitimi çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Dil öğretiminde çağdaş yöntem, teknik ve gelişmelerden yararlanmak önem arz etmekle birlikte o dilin tarihî süreç içerisinde öğretimine yönelik geçmişte yazılan eserlerini de dikkate almak faydalı bir yoldur. Cumhuriyet Dönemi, her alanda olduğu gibi Türkçe ilkokuma ve yazma açısından da verimli bir dönemdir. Bu dönem içerisine giren 1928 yılının Eylül ayında daha “Harf Devrimi (3 Kasım 1928)” ilan edilmeden önce kaleme alınmış olan bu eser kitap hâlinde neşredilmesinden evvel iki defa İkdâm gazetesinde basıldığı bilinmektedir. Bu sebeple eserin bir ilköğretim kitabı olmadığı, halka Latin alfabesini tanıtmak ve öğretmek amacıyla yazıldığı sonucuna ulaşabiliriz. Ayrıca eser, günümüzde kullanılan yazım özellikleri hakkında da bilgiler barındırmaktadır. Araştırmamızın konusunu oluşturan bu eser, yukarıda belirttiğimiz hususlardan dolayı önemli bulunmuş ve incelenmeye layık görülmüştür. Ayrıca eser, Osmanlı Türkçesi ile anlatılmasının yanı sıra yer yer Latin alfabesini de kullanması bakımından önem arz etmektedir.

Söz konusu kitap ve dolayısıyla araştırmamız, genelde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özelde ise ana dili Arapça ve Farsça olanlara Türkçe öğretiminde de kullanılabilir nadir eserlerdendir. Arapça ve Farsçadan gelen seslerin Türkçedeki karşılıkları gibi konularda yararlanılabilecek olan bu eser, Türkçe eğitime katkı sağlaması açısından da önem arz etmektedir.

Türkçe Eğitimi Açısından Celal Nuri İleri'nin “Yeni Alfabe ve İmla Dersleri” Adlı Eseri

Bu araştırma ile Celal Nuri İleri'nin *Yeni Alfabe ve İmla Dersleri* adlı eserinin ilkokuma ve yazma açısından durumunun tespit edilmesi, Celal Nuri İleri'nin söz konusu eserde kullandığı öğretim ilke, yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi ve dil bilgisi öğretimi açısından durumunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- *Yeni Alfabe ve İmla Dersleri* adlı eserin ilkokuma ve yazma öğretimi açısından durumu nedir?
- *Yeni Alfabe ve İmla Dersleri* adlı eserin şekil özellikleri açısından durumu nedir?
- *Yeni Alfabe ve İmla Dersleri* adlı eserin içerik özellikleri açısından durumu nedir?
- *Yeni Alfabe ve İmla Dersleri* adlı eserin dil bilgisi öğretimi açısından durumu nedir?
- *Yeni Alfabe ve İmla Dersleri* adlı eserin Türkçe özel öğretim ilke, yöntem ve teknikleri açısından durumu ve özellikleri nedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma veri toplama yöntemi olan doküman inceleme yöntemi esas alınarak Celal Nuri İleri'nin *Yeni Alfabe ve İmla Dersleri* adlı eserinin dil öğretimindeki yeri incelenmiştir.

Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgiye sahip olan yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Belirli zaman dilimi içerisinde bir araştırma problemi hakkında üretilen dokümanlarla ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılan yöntemdir (Yıldırım; Şimşek, 2000: 140-143).

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada 1928 yılında önce iki defa İkdâm gazetesinde basıldıktan sonra kitap hâline getirilen, dönemin Türkçesi ile Latin harflerini anlatan Celal Nuri İleri'nin *Yeni Alfabe ve İmla Dersleri* adlı eseri incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Doküman analizinin veri toplama aracı olarak kullanıldığı bu çalışmada, üzerinde çalışılan eser ilk olarak Millî Kütüphane arşivinden taratılmış ve kitabın aslından fotokopi çekilerek temin edilmiştir. Ayrıca eserin orijinal nüshâlarından bir tanesi de internet ortamından Atatürk Üniversitesi Kütüphane Kataloğundan taratılarak temin edilmiştir. Bunun yanı sıra bu çalışmaya doğrudan veya dolaylı katkıda bulunabileceği düşünülen pek çok kaynak incelenmiş ve literatür gözden geçirilmiştir. Çalışmanın daha sağlıklı olması açısından özellikle eserin yazıldığı dönem incelenmiştir.

Verilerin Analizi

- Eserde müellifin yapmış olduğu yazım hataları gerektiği yerlerde düzeltilerek yazılmıştır.
- Eser dil bilgisi açısından incelenerek Türkçe öğretiminde kullanılan ilke, yöntem ve teknikler yönüyle değerlendirilmiştir. Ayrıca günümüz Türkçesinden ayrılan yönleri üzerinde durulmuştur.
- Eseri inceleme kısmında ise örneklerin tamamı eserden seçilmiştir.

Bulgular

Yeni Alfabe ve İmla Dersleri adlı eserde konular karşılaştırmalı bir anlatım gözetilerek işlenmiştir. Eserin tamamında konular anlatılırken 19. Yüzyıl Türkçesi kullanılmıştır. Fakat eserde asıl amaç Latin alfabesini tanıtmak ve yeni imlanın eski imladan ayrılan yönlerini göstermek olduğundan özellikle verilen örnek kısımlarında 19. Yüzyıl Türkçesiyle birlikte Latin alfabesinden de yararlanılmıştır.

Eserin tespit ettiğimiz en önemli özelliği anlatılan konular ve bu konulardaki kurallar verilirken eski imla ile yeni imlanın birlikte verilerek aralarındaki farkın gösterilmeye çalışılmasıdır. Hatta eserin son üç dersini oluşturan “Tatbikat” kısımlarında müellif, metinleri önce Latin alfabesiyle sonra 19. Yüzyıl Türkçesiyle verdikten sonra aralarında görünen farkları inceleyerek uygulamalı şekilde göstermiştir.

Eser içerik açısından sade bir üslupla kaleme alınmıştır. Hedef kitlenin yaş kesimi belirtilmemiştir. Ancak eserin kitap hâline getirilmeden önce iki defa gazetede yayınlandığı göz önünde bulundurulursa her kesime hitap edildiği, özellikle yetişkinlere yeni alfabenin öğretilmesi amacının güdüldüğü söylenebilir.

Cumhuriyet’in ilanından Latin harflerinin kabulüne kadar olan sürede Latin harflerini tanıtmak ve öğretmek amacıyla kaleme alınan bu eser, ilk okuma ve yazma öğretimi açısından önemli bulunmuştur.

Eserde ilk okuma ve yazma öğretiminin yanı sıra dil bilgisi konularına da değinilmiştir. Aynı zamanda Türkçe eğitimi açısından önemli olan dört temel dil becerisinden anlatma becerileri olarak okuma ve yazma becerilerine ağırlık verildiği görülmüştür. Bu beceriler özellikle okuyuculara ödev niteliğinde verilen tavsiyeler kısımlarında dikkat çekmektedir.

Eser, Türkçe özel öğretim yöntemlerine göre değerlendirildiğinde eserde dört ilke, iki yöntem ve yedi teknik tespit edilmiştir.

Eserin Şekil Özellikleri

Eserin ne kadar sürede hazırlandığına ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamakta ancak Celal Nuri’nin söz konusu eseri, iki defa İkdam gazetesinde basıldıktan sonra kitap hâline getirildiği ve 1928

Türkçe Eğitimi Açısından Celal Nuri İleri'nin “Yeni Alfabe ve İmla Dersleri” Adlı Eseri

yılıının Eylül ayında basıldığı, kitabın kapak sayfasındaki bilgilerden anlaşılmaktadır. *Yeni Alfabe ve İmla Dersleri*'nin Hüsn-i Tabiat Matbaası'nda basıldığı eserin üçüncü sayfasında yer almaktadır.

Toplamda 110 sayfadan oluşan bu eserin ilk 93 sayfasında konu anlatımı 14 ders şeklinde başlıklara ayrılarak tamamlanmıştır. Toplamda 17 ders ile sonlandırılan eserin kalan üç dersinde ise 15 sayfada konu anlatımını destekleyecek metinlerden yararlanılmıştır. Eserin son iki sayfasında tüm anlatılanlar özetlenerek 10 maddede okuyuculara sunulmuştur.

Eser, A5 boyutunda saman kâğıdına basılarak kitap hâline getirilmiştir. Eserde kullanılan yazı 12 puntodur. Eserde konuların işleniş şekli ve sırası okuyucuya kolaylık sağlayabilecek şekilde hazırlanmıştır.

Eserin biçim açısından zenginlik kazandıran bir diğer unsuru ise şema şeklinde veya maddeler hâlinde anlatımın ve örneklendirmenin sıkça yapılmasıdır. Bu özellik anlatılan konuların anlaşılmasında ve gözle takibin kolay yapılmasında oldukça önemli bir yere sahiptir. Ayrıca görsel öğrenme özelliğine sahip olanlar içinde bu durum oldukça faydalı bir uygulamadır.

Eserin İçerik Özellikleri

Müellifin fazla ayrıntıya girmeden yeni imlayı izaha giriştiği bu küçük hacimli eser; öncelikle 17 derse ayrılmıştır. Konu başlıkları ders şeklinde adlandırılmıştır. Bu derslerin ilk on dördünde yeni alfabe ve imla kuralları izah edilirken son üç derste “Tatbikat” başlığı altında verilen derslerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak için metin örneklerine yer verilmiştir. Kitabın sonunda yer alan *Tabî'den Sonra İlaveler* başlıklı kısmında ise 17 ders şeklinde anlatılan kaideler 10 maddede özetlenerek tekrarlanmıştır:

“1) Fiillerde şahıs ve zaman lahikelerini, isim ve sıfatlara iltihâk iden bazı edevatı birleşdiren bağlama (-) işareti büsbütün kaldırılmışdır. Hiçbir mevzu'da artık bu işarete ihtiyac yok! İsim ve fiil tasrifâtı için nerede bir bağlama işaretine tesâdüf iderseniz onu kaldırınız. Lahikeleri o isim, sıfat veya fiil ile birlikde yazınız.

(ise, ile, için, iken) in muhaffefi olan (se, le, çin, ken) birlikde yazılacak. Muhaffef şekil ayrı bir kelime gibi yazılacak. Kezâlik (ce, çe) ve rabte olmayan (كس) kelime ile birleşdirilir. Fakat (كس) rabtesi ayrı yazılır, müstakil kelimedir. Yeni şekil (resmî metinden):

geliyorum, geleceksiniz, geleceklerdir, yapmalıyım, geleyim, gidebilirim, söylesin, güzeldir, demirdir gibi.

Ahmetle, buysa, seninçin, gelirken gibi.

mertçe, benimki, yarınki, hasta, eyyicedir, eyice anladım.

2) İstifham (mi)si ayrı yazılır: *geldi mi? Fakat kendinden sonra gelen her türlü lahikeler ona rabt olunur; ben miydim?*

Geliyor musunuz?

3) Rabıta edatı (◌◌) gibi (dahı) manasına olan (de) de-da ayrı kelime olarak yazılır.

Hasan da geldi Ahmet de.

4) Farsî terkeb denilen tasrifde (-) çizgiden sonra i gelirdi. Bu çizgi kalkmışdır. İ kelimeye rabt olunur. Eski şekil Bab-ı âlî. Yeni şekil Babı âlî.

5) Koma işareti (') yalnız kelimenin ortasında durak yerinde kullanılır. Kelimenin başına veya sonuna hiç gelmez. Mes'ele, hey'et gibi.

6) kh, gh mürekkebâtı kalkmışdır. (kaf) ve (kef) harflerini birbirinden ayırmak için bu h nin, gördüğü işi (^) sibak işareti görecek k ve g den sonra u ve a üzerine işaret konacak olursa anlayacağız ki k nin, g ise k okunacak. Kâfir, agâh.

Uzatma işareti olmadıkca k, g (kaf) ve (gayın) olarak kalır.

7) Bu uzatma işareti (^) ı harfi de incelenir. I dan sonra u ve a üzerine ı inceleniyor. Lâne, lûzun.

8) Kezâlik bu uzatma işareti (^) manaları ayrı olan sesdaş kelimeleri ayırır:

Alem (bayrak manasına); âlem.

Ali; âli

9) Nisbet yâ'larının üzerine (^) konur:

Vatanî, ilmî, edebî.

10) Uzun â, û kalkmışdır. Bu dakikayı te'min idecek şekil degil, şivedir." (İleri, 1928: 109-110).

Bu yönüyle de eser, okuyucu tarafından konunun daha net anlaşılması açısından kolaylık sağlamıştır. Bir anlamda kuramdan uygulamaya şeklinde de isimlendirilebilecek bu özelliikle eser, sunuş yoluyla öğretim stratejisinin ders kitabı ve materyal boyutuyla yansımına örnek oluşturmaktadır.

Eser, "Yeni Alfabe ve İmla Dersleri" konularını çok ayrıntıya girmeden ele almaktadır. Eser, genel olarak 17 bölümde toplanmış olsa da bahsi geçen dil bilgisi konularının yazar tarafından düzenli bir şekilde bölümlere ayrılmadığı göze çarpmaktadır. Ancak eserin ders ders bölümlere ayrıldığı ve her bir derste birden fazla konuya değinildiği söylenebilir.

Eserde Latin alfabesi öğretilmeye çalışılırken genel olarak kullanılan dilin 19. Yüzyıl Türkçesi özellikleri taşıdığı görülmektedir. Ancak müellif, örnek kullanırken daha iyi anlaşılmasını ve aralarındaki farkın daha iyi görülmelerini sağlaması açısından Latin alfabesinden de yararlanmıştır. Eserde Latin alfabesi öğretimi yapılırken konulardan genel olarak bahsedilmiştir. Bu konular seçilirken ise özellikle yeni imlanın eski imladan ayrılan yönleri üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu bakımdan müellifin karşılaştırmalı bir anlatım tercih ettiğini söylenebilir.

Eserin Dil Bilgisi Öğretimi

Celal Nuri İleri eserine harfleri tanıtmakla başlamıştır. Önce matbua yazılışları gösterilmiş olan Latin alfabesinin daha sonra el yazısı ile olan şekli bir levhada birleştirilip okuyucuya sunulmuştur.

Türkçe Eğitimi Açısından Celal Nuri İleri'nin “Yeni Alfabe ve İmla Dersleri” Adlı Eseri

Böylece iki yazım arasındaki farkın daha net görülmesi sağlanmıştır. Birinci ders olarak adlandırılan bu kısımda daha sonra; önce sesli harfler sonra sessiz harfler anlatılmıştır. Anlatılan bu sesli harfler içerisinde uzayan seslilerin bulunduğu ve bunlara uzatma işareti konulduğu ayrı bir başlıkta verilmiştir. (^) işareti daha sonraki imla kılavuzlarında da alıntı kelimelerin yazımı bağlamında hep tartışıla gelmiştir. Bu bağlamda eserin bu konuya eğilmesi oldukça önemlidir.

İkinci derste ise “hece” ve “kelime”nin tanımı yapılarak ayrı ayrı bütün sessiz harflerle başlayan kelime örneklerine yer verilmiştir. Bu örnekler verilirken kelimenin her iki yazımı da kullanılmıştır. Eski imlada “kh ve gh” yazım şekillerinin yeni imlada yani Latin harflerinde kullanılmadığı, bunların yerine “k ve g” harflerinden sonra gelen sesli harflerin üzerine uzatma işareti konulduğundan bahsedilmiştir. Daha sonra ise “ayın” ve “hemze” harflerinin nasıl okunacağı ve yeni imlada nasıl kullanılacağı gösterilmiştir. Bunlar gösterilirken her iki yazım şekilleri kullanılarak örnekler verilmiştir.

Üçüncü derste; “s, t, z, d, h” seslerinin yeni imlada artık tek şekillerinin bulunduğu belirtilerek güçlüğü giderildiğine değinilmiştir. Daha sonra hem sesli hem sessiz okunan “vav, ye, he” harflerinin eski imlada sesli ve sessiz olarak okunabildikleri durumlar örneklerle gösterildikten sonra yeni imlada buna lüzum olmadığı belirtilmiştir. Kalınlık ve incelik durumlarının da eski imlada okuyucunun kendisinin anlaması gerekirken yeni imlada bu durumun da ortadan kalktığına örneklerle değinilmiştir. Son olarak eski imlaya alışkın olan okuyucular için mukayeseler maddeler hâlinde yazılmıştır.

Dördüncü derste; günümüzde “ünsüz yumuşaması” olarak bilinen kuralı bir isim vermeden yalnız kural olarak çeşitli örneklerle açıklandığını görüyoruz. Devamında ise Arapça kelimelerde kullanılan iki şekli olan “l” foneminin hem eski hem yeni harflerde tek şekilde bulunduğu ancak bu harfin hem ince hem kalın olarak okunduğu kelimeler örneklerle açıklanmıştır. Yeni imlada dikkat edilmesi gereken “k, c, ğ” seslerinin kelime sonunda uğradıkları değişimler örneklerle açıklanmıştır.

Dersin devamında günümüzde “sıfatlarda küçültme yapan ek” olarak bilinen (-clık) ekinden bahsedilmiştir. Daha sonra kelimenin kalınlığına ve inceliğine göre değişmeyen daima aynı kalan “yor, ki, daş”² ekleri anlatılmıştır.

Beşinci derste, Türkçe kelimelerde sonda bulunmayan “b, d, c, g” harflerinin yeni alfabede “p, t, ç, k” olarak yazıldığı her iki alfabe ile de gösterilmiştir:

“Arab, Receb, kitâb, kasab, hesab, rab, yâ rab, cevab, mustecab, ceb, rübab, bab, şrtikab, âb (su ma’nasına), cenab... (eski imla)

Arap, recep, kitap, kasap, hesap, rap, yâ rap!, cevap, mustecap, cep, rubap, (re –de olur), irtikhap, âp, cenap... (yeni imla)

² “-yor, -ki, -daş” ekleri eserin orijinalinde yazıldığı şekliyle aktarılmıştır.

Bu kelimeler aslen Türkçe değildir, çoğu Arabî, azı Farisîden alınmadır. Bunların bir büyük kısmı avam dilinde kullanılıyor, diğerleri eskiyor. Türkcede B ile biten kelime olmadığından dil kelimelerin sonunda B harfini telaffuz idemez. Bu Bler P gibi okunur.” (İleri, 1928: 31-32).

Daha sonra müellif, günümüzde “Belirtili Ad Tamlaması” olarak bilinen konuyu tamlamayı öğretmeyi amaçlamadan yalnızca eski alfabeden farklı olarak yeni harflerle yazım şeklini göstermiştir. Daha sonra günümüzde “sıfat tamlaması” olarak bilinen konuyu yine izaha girişmeden yalnızca yeni harflerle yazımına dikkat çekmektedir.

Altıncı derse ise “*Mühim Bir İhtar*” başlığı ile devam eden müellif, öncelikle yeni imlanın eski imladan ayrılan yönlerini kural olarak şöyle sıralamıştır:

“Kaide: Yeni imlamız eski iştikakdan hiçbir şeyi almıyor!

Yeni imlamız tarihî değildir; tasvitîdir!

Yeni imlamız sesli harfler üzerine kurulmuştur.

Eskiden iki sessiz harf arasına ekseriya sesli harf koymazdık; sonraları koymağa başladık.” (İleri, 1928: 38).

Dersin devamında ise yeni alfabe ile yazılan yazılarda görülen yanlışlara değinilmiştir. Eski alfabede sesli harfin az olduğunu ve bu sesli harflerin de iltibaslı (tereddütlü) olduğunu belirten müellif, bu iltibasları toplamda yedi maddede sıralamıştır. Sonrasında Fransızca ve Türkçenin benzer ve farklı yönlerini örneklerle ele alan müellif, bir karışıklığı daha izaha girişmiştir.

Yedinci derste ise günümüzde de önemli bir yer teşkil eden “ki”nin yazım kuralları konusu örneklerle vermiştir. Eski imlada ك ve ك farklı yazılımının yeni imlada olmamasına değinilerek “ki” ekinin sesteş olduğu belirtilmiş ve iki türlü yazımı örnek verilerek anlatılmıştır. Devamında günümüzde bağlaç olarak kullandığımız “de” edatının kullanımı açıklanmış ancak “de” ekinin yeni imlada kalın seslilerden sonra “da” hatta yerine göre “te-ta” olabileceğine de değinilmiştir. Görüldüğü üzere bu derste diğer derslerden farklı olarak sadece yeni imlanın eski imladan farkı gösterilmemiş aynı zamanda konunun izahına da yer verilmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere “ki” ve “de”nin yazımının günümüz imlasından bir farkı olmadığını, hatta günümüzde de yazımı karıştırılan bu konunun o dönemde de önemli bir yer teşkil ettiğini ve üzerinde durulan önemli bir konu olduğunu görebiliyoruz.

Sekizinci derste ise; eski imlada sadece “می” şekli bulunan bu edatın yeni imlada “mı, mi, mu, mü” şekillerinin de bulunduğu örneklerle açıklanmıştır. Daha sonra “ile, ise, için, iken” edatlarının öncesindeki kelimeyle birleşik yazılacağı zaman “le, se, çin, ken³” şekillerinin kullanıldığı anlatılmıştır.

³ Belirtilen ek, orijinal metinde “kin(كين)” olarak yazılmıştır. Ancak “ken” eki anlatıldığından dolayı değiştirilerek yazılmıştır.

Her iki imlada da rastlanan bu durum yine her iki imla ile örnekler verilerek açıklanmıştır. Bu derste, yeni imlanın eski imladan farklarının gösterilmesinin yanı sıra konunun ayrıntısına inilerek dil bilgisi kısmına da ağırlık verildiğini görmekteyiz.

“*Emirler*” başlığı ile geçilen dokuzuncu derste günümüzdeki emir kipinin çekimleri yine her iki imla ile verilen örneklerle açıklanmıştır. Dersin devamında *Muzâri*’ (geniş zaman), *Hâl Sigası* (şimdiki zaman), *İstikbal Sigası* (gelecek zaman), *Şühûdî Mazi* (görülen geçmiş zaman), *Naklî Mazi* (duyulan geçmiş zaman) fiil çekimleri sürekli aynı kelimeler örnek olarak kullanılarak adeta bir levha havasında gayet düzgün bir şekilde karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Daha sonra ise; *Vücûbî Sigası* (gereklilik kipi), *İltizâmî Sigası* (istek kipi), *Basit Şart ve Temenni Sigası* (dilek şart kipi) örneklerini sadece yeni imla ile veren müellif, “*Tasrife Tabî Olmayanlar*” başlığı ile günümüzde zarf fiil ve sıfat fiil olarak nitelendirdiğimiz bazı eklerden örnek çekimlere yer vermiştir.

Onuncu derse geçildiğinde ise; “*İstifham Bahsi*” başlığı altında “mi” ekinin imla kuralları her iki alfabe ile verilmiş olan örneklerle açıklanmış ve verilen kurallar günümüze değin değişiklik göstermeden “soru eki” olarak gelmiştir.

Daha sonrasında “*Basit Olmayan Fiiller*” başlığıyla devam eden müellif; burada da “*İhbariyye* (bildirme) *Zamanları*”, “*Rivayet Zamanları*” ve “*Şart Zamanları*”nın “muzâri, hâl, istikbâl, şühudî mazi, naklî mazi, vücûbî, iltizâmî, şartiyye” sigalarına göre yapılan çekimlere yer vermiştir. Aynı zamanda bu çekimlerle birlikte gerekli kurallara da değinmiştir. Müellif, bu derste de konuyu ayrıntılarıyla izaha girişmiştir. Dersin sonunda ise okuyucularına ödev niteliğinde en az yüzer fiil bulup anlatılan kurallara uygun şekilde çekimleme yapmalarını istemiştir.

On birinci derste *basit fiil* olduğu gibi bir de *mürekkebi fiil* olduğundan bahsedilmiş ve ismi söylenmese de günümüzde birleşik fiile karşılık gelen bu konu örnekler verilerek açıklanmıştır. Günümüzde “-ebilmek” olarak bildiğimiz yeterlilik fiili bu eserde başındaki “-e” sesi düşürülerek “-bilmek” olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı şekilde günümüzde tezlük fiili olarak kullandığımız “-ivermek” fiili de yine bu eserde “-vermek” olarak karşımıza çıkmaktadır. İsim verilmeden açıklanan konu yine her iki alfabe ile örneklendirilmiştir. Sonrasında bu eklerin yeni alfabede birleşik olarak yazılacağı vurgulanmıştır.

Dersin devamında şahıs eklerinin isimlere, sıfatlara ve zamirlere gelebildiğini, bunların da muzârî (geniş zaman), hikâye, rivâyet ve şart kiplerinin olduğunu çeşitli örneklerle açıklanmıştır. Müellif bunu yaparken şahıs ekleri ile iyelik eklerini birbirinden ayırmadan incelemiştir. Verilen örneklerin çekimlenişine baktığımızda günümüz Türkçesinde “ek fiil”e karşılık geldiğini görüyoruz.

On ikinci derste; yine her iki alfabe ile örneklendirilerek açıklanan günümüzde “bildirme eki” olarak bilinen (-dir)⁴ ekinin kelimelerdeki sesli harflere göre “dır, dir, dur, dür” şekillerinin de olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda “t, ş, s ,p, k, h, f, ğ⁵” harflerinden sonra bu ekin “tır, tir, tur, tür” şekline dönüşeceği gösterilmiştir.

“İşinize Yarayacak Bir Oyuncağ: Çift Haseki Paşa” başlığıyla devam edilen dersin bu bölümünde, günümüzde “ünsüz benzeşmesi” olarak bilinen kural açıklanmıştır. Günümüzde bu kural “fıstıkçı şahap” olarak kodlanırken bu eserde “çift haseki paşa” olarak kodlanmıştır. Kural aynı kural olmakla beraber eserde bu kurala herhangi bir isim verilmemiştir. Bu kurala dahil olarak “-dir, -den, -di” eklerinin “-tir, -ten, -ti” olduğu ve “-ce, -cik, -ci” eklerinin “-çe, -çik, -çi” ye dönüştüğü görülmektedir.

On üçüncü derste, günümüzde “ismin hâlleri” olarak nitelendirilen konunun, anlatımı açısından günümüzden bir farkı bulunmasa da isimleri açısından gösterdikleri farklılık dikkat çekmektedir. Müellif, “me’ûlün ileyh, me’ûlün bih, me’ûlün fih, me’ûlün anh, me’ûlün leh, me’ûlün ma’a” olarak isimlendirdiği hâller günümüzde sırasıyla “yönelme hâli (-e), yükleme hâli (-i), bulunma hâli (-de), çıkma-ayırma hâli (-den), vasıta hâli (-ile), sebep gösterme hâli (-için)” şeklindedir. “Tahlil” başlığıyla birlikte konu hakkında örneklere yer verilen eserde aynı zamanda “Mukayese” başlığıyla Fransız gramer terimleriyle de karşılaştırma yapılmıştır. Bunlarla birlikte izah edilen isimlerin encümen tarafından “e’li me’ûl, i’li me’ûl, de’li me’ûl, den’li me’ûl” olarak da adlandırıldığını belirten müellif, bunun sebebinin eski adlandırmanın beğenilmemesi olduğunu belirtmiştir. Müellifin şahsî fikri olduğunu düşündüğümüz bu ifadeyle birlikte söz konusu adlandırmanın günümüzde de kısaltma amaçlı kullanıldığı bilinmektedir. Bu yönüyle de konunun anlatımının benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz.

Dersin devamında kelimelerin sonuna gelebilen sesli harfler, yumuşak harfler ve sert harfler belirtilerek teker teker bu harflerle ilgili örnekler her iki alfabe kullanılarak verilmiştir.

On dördüncü derste; on üçüncü derste değinilen konu başlıklara ayrılarak maddeler hâlinde her harfle ilgili verilen örneklerin tasrifleri yer almaktadır. Her örnek tasriften sonra çizgi konularak ayırımı sağlanması müellifin başlıklarda da belirttiği üzere bir tablo niteliği oluşturmaktadır.

Toplamda 17 ders olan eserin on beşinci derse kadar olan kısımlarda anlatılan konuların fazla ayrıntıya girilmeden genel olarak üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu konular anlatılırken özellikle baştaki derslerde, konunun izahından çok yeni imlanın eski imladan ayrılan yönleri verilmiştir. Yedinci derse kadar rastlanılan bu durum, yedinci dersten sonra konuların anlatımına biraz daha ağırlık verilerek işlenmiştir. Eserin tamamında konuyla ilgili verilen örneklerin her iki alfabeyle de verilmesi

⁴ “-dir” eki eserin orijinalinde yazıldığı şekliyle aktarılmıştır.

⁵ “ğ” olarak yazılan harf eserde “ç” harfi için kullanılmıştır.

Türkçe Eğitimi Açısından Celal Nuri İleri'nin "Yeni Alfabe ve İmla Dersleri" Adlı Eseri

aralarındaki farkın daha iyi anlaşılmasını sağlayacak niteliktedir. Örnekler verilirken az örnekle geçirilmemiş müellifin özellikle önemli bulduğu konularda fazlaca örnek kullanılmıştır.

Eserin devamında yer alan son üç dersine ise; "Tatbikat" başlığı ile devam edilmiştir. Bu üç derste; önce eski, sonra orta ve en son yeni zamanlarda yazılmış bir metnin önce Latin alfabesi ile yazımı, sonra Arap alfabeleriyle aslı ve daha sonra tatbikat kısmı denilen inceleme bölümü yer almaktadır. Bu inceleme kısımlarında ise; on dört derste yer alan konuların metinlerde kullanıldığı kısımlar gösterilerek yeni imla ile eski imlanın farkları gözler önüne serilmiştir. Aynı zamanda dersler içinde anlatılmayan fakat metinlerde yer alan bazı konulara da yer verilmiştir. Bu şekilde karşılaştırmalı olarak iki imlanın farklarının gösterildiği bu üç dersin sonuncusu olan on yedinci dersin sonunda ise müellif; okuyuculara tavsiyelerle dersi sonlandırmıştır.

Bu tavsiyelerde dersteki konuların okuyucular tarafından daha iyi anlaşılmasını, öğrenilen becerilerin alışkanlığa dönüştürülmesini sağlamak için tekrar yapmanın önemine ve dil öğretiminde telaffuz becerisinin yerine değinen müellif; bilgilerin kavranmasında, kalıcı öğrenme gerçekleştirilmesinde, alıştırma ve uygulama yapmanın önemli olduğu bir öğrenme tekniğine değinmiş olur. Günümüzde de önemli olan bu tekniklerle birlikte müellif özellikle dil öğretiminin bir beceri işi olduğuna, beceriye giden yolda da uygulama yapmanın son derece önemli olduğunu göstermiştir. Bir bilginin beceriye dönüşme sürecinde hayati önem arz eden yazıp uygulama bir anlamda resmetme veya taklit, alışkanlık hâline getirme, çok tekrar etme ve belirli bir yeteneğe sahip olma vurgulanarak öğrenilen bilgilerin kalıcı olabilmesi için gerekenler bir tavsiye niteliğinde okuyuculara sunulmuştur.

Son olarak "Tabi'den Sonra İlâveler" başlığıyla devam edilen bu kısımda da on yedi ders boyunca gösterilmeye çalışılan farklardan en mühimleri toplamda on madde oluşturacak şekilde özetlenmiştir.

Eserin Türkçe Öğretim İlke, Yöntem ve Teknikleri

Öğretmenin harekete geçmesini sağlayan ve uygulamalarında yol gösteren kılavuz fikirlerin yer aldığı ilkelerden Türkçe eğitiminde göz önünde bulundurulması gerekenler vardır. Bu ilkelerden eserde bulunanlar ise şunlardır:

- 1- Bütünlük İlkesi: Eserde bu ilke okuma ve yazma becerisi olarak öne çıkmaktadır. Müellif, eski imladan yazılış ve okunuş olarak farklılıkları daha iyi göstermek için her iki alfabe kullanarak bir karşılaştırma yapmış ve derslerin *içerisinde* yer yer okuyuculara tavsiyelerde bulunmuştur. Müellif, bu tavsiyelerden okuma becerisine yönelik olarak okuyuculardan dersleri okumalarını, ezberlemelerini ve derse çalışmalarını istemiştir:

"Bu dersleri öğrenmek için –her ders gibi- onları bir çok defa' okumak, ezberlemek, mümkünse biriyle müzakere itmek lâzım. Bu dersleri en az yüz defa' tekrar itmegi reca idiyorum ki itiyâd hâsıl olsun" (İleri, 1928: 40).

- 2- Hayatîlik İlkesi: Latin alfabesi kabul edilmeden bir müddet önce kaleme alınan bu eser, okuyuculara Latin alfabesini tanıtmak ve öğretmek amacıyla yazılmıştır. Dolayısıyla okuyucularını günlük hayatlarında işlerine yaracak bilgi ve becerilerin kazandırılmasına öncülük eden bir yapıt olmasıyla dikkat çekmektedir. Eser genel olarak hayatîlik ilkesini bünyesinde barındıran bir eserdir.
- 3- Bilinenden Bilinmeyene İlkesi: Müellif, öncelikle eski imladan bahsetmiş daha sonra yeni imlayı anlatarak eskisinden farkını ortaya koyarak açıklamıştır:

"Dimekki eski imlada 'ale's-seviyye (dir) yazdığımız kelimecik orta saiti itibariyle dir, dir, dur, dür şekillerine giriyor."(İleri, 1928: 76).

- 4- Bireye Özgü Öğretim İlkesi: Eserin sekizinci dersinde müellif, öğretilen kurallarının Türkçe bilenler için olduğunu ve yabancılar için dil bilgisi kitabının lazım olduğunu belirtmiştir:

"Dili Türkçe olanlar bu yüzden asla sıkıntı çekmezler.

Bu derslerimiz ise münhasıran bizim içündür, ecnebler için degil" (İleri, 1928: 54).

Öğretim yöntemi, bütün öğrenme durumlarını, öğrencilerin özelliklerini, ders araç ve gereçlerini düşünerek belirlenen ve izlenen mantıksal bir yol olarak tanımlanmaktadır (Tan, Kayabaşı ve Erdoğan, 2003; Göçer, 2017: 328). Tanımlanan bu yöntemlerden Türkçe öğretiminde kullanılanlar vardır. Bu yöntemler arasından eserde bulunanlar ise şu şekildedir:

- 1- Anlatma (Takrir) Yöntemi: Eser sadece müellifin anlatımıyla sınırlandırılmış olup çok miktarda bilgi pasif alıcı konumundaki okuyuculara aktarılmıştır.
- 2- Gösterip Yaptırma Yöntemi: Müellif eserde önce konuyla ilgili çeşitli örnekler gösterip daha sonrasında okuyucularına kendilerinin farklı fiiller bularak örnektekiler gibi çekim yapmalarını istemiştir:

"Karielerimize şunu tavsiye ideriz: Kendileri hiç olmazsa yüz masdar bulsunlar. Sonra bunları kalın ve ince (yani "mak"li ve "mek"li) olmak üzere ikiye ayırınız. Bunu mütâ'kıb yüz tanesini de siga şekline koyub yazınız" (İleri, 1928: 67-68).

Değişik eğitim ortamlarında ya da farklı şekillerde kullanılan teknikler olduğu gibi öğretmenin kendi geliştirdiği biçimlerle kullanılan teknikler de bulunmaktadır. Tekniğin bir alt uygulaması olarak kabul edilen taktik ise öğrencilerin konuya olan ilgilerinin aktif tutabilmeleri için yapılan etkinliklerdir. Eserde yer alan teknikler ise şu şekildedir:

- 1- Soru- Cevap Tekniği: Eserde bu teknik, okuyucular tarafından sorulan soruya cevap verme şeklidir:

"Karie soruyor: - Ey mahrur veyahud muallim! Kelimenin sonuna hangi harfler gelir, hangi harfler gelmez?..

Muallim veya mahrur cevap viriyor⁶: - İsimler tasrif olunurken, alacakları lahikeler ve hatta bazen kelimenin sonundaki harf: (sesli) (sessiz sert) (sessiz yumuşak) olmak itibariyle değişebilir...(İleri, 1928: 87).

- 2- Analiz (Çözümleme) ve Sentez (Bireşim) Tekniği: Eserde analiz tekniği kullanılmıştır. Önce Latin alfabesiyle verilen metin sonra Osmanlı Türkçesiyle de verilmiş daha sonra verilen bu metin yani bütün parçalara ayrılarak incelenmiştir:

"Kalbe. Kalb müstakil yazılırsa kalp; mef'ûl hâlinde kalbe p, b ye münkalibdir.

Müracaat ortaya ayın için (') koymadım, çünkü çift a bu sadâyı viriyor.

(Sevilişde) eski imla ne berbadmış! Yeni harflerle ne güzel yazılıyor: seviliş. Ondan sonra (de) te dir, çünkü ondan evvel ş var" (İleri, 1928: 98-99-100).

- 3- Tamamlayıcı Görev/Bütünleyici Çalışma Tekniği: Müellif eserde okuyucularına bulabildikleri başka kaynaklardan yüzer sayfayı yeni imlaya çevirmelerini ve uygulama yapmalarını istemiştir:

"Henüz bir büyük kitab olmadığından ona intizâren alışıklık hâsil olmak için biri pek eski, ikincisi mutavassıt, üçüncüsü yeni edebiyatdan yüzer sahifeyi çeviriniz. Günde bir saatlik mümarese ne çokdır, ne azdır" (İleri, 1928: 107).

- 4- Özetleme Tekniği: Eserde bu teknik, müellifin kendisi tarafından anlatılan tüm konular eserin en sonunda 10 madde şeklinde sıralanarak verilmiştir. Bunların ilk maddesi şu şekildedir:

" Fiillerde şahıs ve zaman lahikelerini, isim ve sıfatlara iltihâk iden bazı edevatı birleştiren bağlama (-) işareti büsbütün kaldırılmışdır. Hiçbir mevzu'da artık bu işarete ihtiyac yok! İsim ve fiil tasrifâtı için nerede bir bağlama işaretine tesâdüf iderseniz onu kaldırınız. Lahikeleri o isim, sıfat veya fiil ile birlikde yazınız.

(ise, ile, için, iken) in muhaffefi olan (se, le, çin, ken) birlikde yazılacak. Muhaffef şekil ayrı bir kelime gibi yazılacak. Kezâlik (ce, çe) ve rabte olmayan (س) kelime ile birleştirilir. Fakat (ك) rabtesi ayrı yazılır, müstakil kelimedir. Yeni şekil (resmî metinden):

geliyorum, geleceksiniz, geleceklerdir, yapmalıyım, geleyim, gidebilirim, söylesin, güzeldir, demirdir gibi.

Ahmetle, buysa, seninçin, gelirken gibi.

mertçe, benimki, yarınki, hasta, eyyicedir, eyice anladım" (İleri, 1928: 109).

- 5- Tekrar Çalışması: Müellif, eserin pek çok yerinde okuyuculara tekrar yapmaları için tavsiyelerde bulunmuştur:

⁶ Orijinal metinde var olan soru işaretinin yanlış olduğu düşünülerek Latin alfabesine aktarımı kısmında kullanılmamıştır.

“Bugün yalnız bu dersi mümkünse üç, dört defa’ okuyunuz ki gelecek dersi kolaylıkla anlayabilesiniz.” (İleri, 1928: 87).

- 6- İlgili Kurma/İlişkilendirme Tekniği: Eser yeni imlanın eski imladan ayrılan yönlerini göstermek amacıyla her iki alfabe kullanılarak, eski bilgi ve yeni bilgi bir arada verilerek aralarındaki fark gösterilmiştir:

“Türkcede, yalnız Arabîden alınma kelimeler dolayısıyla, tasvit yani ses i’tibariyle iki L hâsıl olmuştur.

Eski harflerde bunun için iki şekil olmadığı gibi yenilerinde de iki şekil yoktur.” (İleri, 1928: 26).

- 7- Anlamlandırarak, Kodlayarak Öğrenme Teknikleri: Müellif eserde belirlenen 8 harften sonra bazı seslerin şekil değiştirebildiğini anlatmak amacıyla bu sekiz harfle anahtar sözcük oluşturmuştur:

Arabcada, Farsîde, bazı tasvit = fonetik usûllerini öğretmek için bir takım harflerden ma’nalı, ma’nasız kelimeler uydurulur, tâki o harfler hafızada menkuş kalsın; (yarnev) gibi. Bir de (dir) madesinde T okunacağı mevzu’lardaki sekiz harfi topladım; bir terkiib uydurdum. Terkiibin hiçbir ma’nası yok. Lâkin içindeki sâitleri (sesli harfleri) çıkarırsanız, mezkûr sekiz harf hâsıl olur; ma’nasız terkiib şudur: çift haseki paşa (İleri, 1928: 76-77).

Sonuç

Eserde konular tümdengelim yöntemiyle işlenmiştir. Önce konuların izahı yapılmış ardından da çok sayıda örnek verilmiştir. Örnekler verilirken her iki alfabe kullanılarak aralarındaki fark gösterilmiştir.

Müellif eseri 17 ders şeklinde bölümlere ayırmıştır. Konu başlıkları ders şeklinde adlandırılmıştır. İlk 14 dersinde konuların izah edildiği bu eserin son üç dersinde *Tatbikat* başlığı altında örnek metinler incelenmiştir. Eser ders ders bölümlere ayrılırken başlıkların düzensiz olduğu, bazı bölümlere başlıksız geçildiği görülmüştür. Aynı zamanda her bir derste birkaç konunun işlendiğine rastlanmıştır.

Eserde dil bilgisi öğretiminin yanı sıra Türkçe eğitimi açısından önemli olan dört temel dil becerisinden okuma ve yazmaya ağırlık verildiği gözlemlenmiştir.

Eserde dil öğretiminde örneklere kelime ve cümle düzeyinde yer verilirken *Tatbikat* kısımlarında metin örneklerine yer verilmiştir.

Eser Türkçe eğitimi açısından incelenmiştir. Türkçe eğitiminde kullanılması gereken ilkelerden bütünlük, hayatîlik, bilinenden bilinmeyene, bireye özgü öğretim ilkeleri; yöntemlerden anlatma ve gösterip yaptırma yöntemleri, tekniklerden soru-cevap, analiz-sentez, tamamlayıcı görev, özetleme,

Türkçe Eğitimi Açısından Celal Nuri İleri'nin “Yeni Alfabe ve İmla Dersleri” Adlı Eseri

tekrar çalışması, ilgi kurma, anlamlandırarak kodlayarak öğrenme teknikleri tespit edilmiştir. Eserin içerisinde bu ilke, yöntem ve tekniklere uygun örnekler verilmiştir.

Eser, 19. Yüzyıl Türkçesinin son dönemlerinde kaleme alınmış önemli bir eserdir. Bu çalışmamız söz konusu dönemin aydınlatılması ve dönemin Türkçesi hakkında bilgi edinmek isteyen okuyuculara bilgi sağlaması açısından faydalı olacaktır.

Eserin genelde dil öğretimi özelde ise Türkçe öğretimi ve alfabe öğretimi açısından özelliklerinin ne olduğunu bilmek bugünkü Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe eğitimi çalışmalarına katkı sağlayacaktır. Özellikle ana dili Arapça ve Farsça olanlara Türkçe öğretiminde yararlanılması gereken bir eserdir.

Sonuç olarak yazarın dönemin Türkçesinde baş gösteren imla sorunlarına karşı yeni imlayı izaha giriştiği bu eser, uygulamalı bir ilk okuma ve yazma kitabıdır. Aynı zamanda dil bilgisi konularını da içermekte ve bol miktarda örneklerle desteklenmektedir. Eser bu özellikleri doğrultusunda incelendiğinde öğretim bakımından oldukça zengin ve yararlanılması gereken bir eser olarak dikkat çekmektedir.

Kaynaklar

Devellioğlu, F. (2007). *Osmanlıca-Türkçe lûgat*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Göçer, A. (2017). *Türkçe özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

İleri, C. N. (1928). *Yeni alfabe ve imlâ dersleri*. İstanbul: Semih Lütfü Suhulet Kütüphanesi.

Şahbaz, N. K. (2005). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar (1839-1928) Türkiye'de ilkokuma ve yazma öğretimi*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Ankara.

Türkiye Diyanet Vakfı. (1993). *İslam Ansiklopedisi*.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Extended Abstract

Introduction

New Alphabet and Spelling Lessons (1928) written by Celal Nuri İleri whose real name was Mehmet Celalettin was an elementary reading and writing book describing the Turkish language of the period and Latin letters, as well as containing the grammar subjects. Celal Nuri İleri started his career as a lawyer, but his main field of activity was journalism.

The work, which have been transferred to Latin letters before, was evaluated in terms of language, form, content and language teaching principles, methods and techniques in terms of teaching Turkish.

The work was published twice in İkdâm newspaper and then published in September 1928 as a book of 110 pages. This small volume work in which the author attempted to explain the new spelling without going into much detail firstly was divided into 17 courses. In the first fourteenth of these courses, new alphabet and spelling rules were explained and in the last three lessons, text samples were given under the title of “Exercise” to provide a better understanding of the courses given. In the section titled “Additions After Tab”, at the end of the book, the principles described as 17 lessons were summarized in 10 articles and repeated.

Method

Data were collected by document analysis method. Content analysis, one of the qualitative analysis techniques, was used to evaluate the data.

Result and Discussion

In the work, subjects were covered with a comparative explanation. Ottoman Turkish was used in the whole work while introducing the subjects. However, since the main purpose of the work was to introduce the Latin alphabet and to show the aspects of the new spelling separated from the old spelling, the Latin alphabet was also used especially in the examples given. In the book, Latin alphabet teaching was not written as a detailed grammar explanation, but the subjects were generally mentioned. When selecting these subjects, it is seen that especially the aspects of the new spelling separated from the old spelling, namely Ottoman Turkish, were emphasized.

The work was written in a simple style in terms of content. The age of the target group was not specified. However, considering that the book was published twice in the newspaper before it was turned into a book, it could be said that it was addressed to everyone, especially to adults with the purpose of teaching the new alphabet.

This work, which was written in order to introduce and teach Latin letters from the proclamation of the Republic until the adoption of Latin letters, was found important in terms of teaching primary reading and writing. At the same time, it was seen that reading and writing skills were emphasized as comprehension skills from four basic language skills which are important for Turkish education. These skills drew attention especially in the recommendations part of the homework.

When the work was evaluated according to the special teaching methods in Turkish, four principles such as; integrity, vitality, from known to unknown, and relevance to target audience; two methods such as; narrating and demonstrating; and seven techniques such as; question-answer, analysis-synthesis, complementary task, summarizing, repetition, establishing relation, meaning-coded learning, were identified. Examples of these principles, methods and techniques are given from the work.

The work is an important work written in the last period of Ottoman Turkish. This study will be useful to shed light to that period, and inform the readers who want to learn about the Turkish language of the period.

Knowing the characteristics of the work in terms of language teaching in general and Turkish teaching and alphabet teaching in particular will contribute to today's Turkish education and Turkish education as a foreign language. It is a work that should be used in teaching Turkish especially to those whose mother tongue is Arabic and Persian.

As a result of this study, it is seen that the author in this book has tried to explain the new spelling in a way that could be a solution to the spelling problems in the Turkish language of the period, and this book is an applied reading and writing book, which also contains grammar subjects and abundant examples, thus it is concluded that this is a quite rich and beneficial resource in terms of teaching.